

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. Nam concupiscentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

lenocinio adulterata fuerit, nihil ex dote retinetur à marito: Cur enim improbet mores, quos ipse aut ante corrupit, aut postea probauit: Subiugitur à Iureconf. Si ex mente legis sumet quis, ut nec accusare possit, qui lenocinium uxori praeberit, audiendus est. Vide, si placet, Nauarr. rubr. de iudic. n. 72. & seqq.

6 Dico II. Extensio legis propriè dicta, siue extensio ob rationes, praesertim in lege expressæ, identitatem, à Iudicibus rectè fit, imò vt talem extensionem faciant, ipsis præceptum est, vti habetur in l. 11. ff. de legibus. *Non possunt omnes articuli sigillatim aut legibus, aut senatusconsultis comprehendere, sed cum in aliqua causa sententia eorum manifesta est, is qui iurisdictioni praesit, ad similia procedere, & ita ius dicere debet.* Confètit c. inter cæteras 4. de rescr. Exemplū habes in c. cum dilecta 4. de confirm. vtili, vbi Innoc. III. in quadam controuersia iudicando, perpendit iure ciuili statutum, & canonico receptum esse, vt testes, etiam ante litis contestationem, recipiantur, si de morte eorum timeatur, c. vlt. in princ. vt lite non contestata &c. Atque hinc, ob æquitatis similitudinem, per propriè dictam extensionem concludit, priuilegiorum instrumenta, si de eorum corruptione timeatur, lite nondum contestatā, renouanda esse.

7 Dico III. Extra iudicium, siue in conscientiae foro extensio legis propriè dicta in ordine ad obligationes pariendas, locum nullum habere potest. Ita bene docet Suarez cit. lib. 6. cap. 3. num. 9. Probatur inde: Quia impossibile est, vt lex obliget ad id, quod in ea non est præceptum: Id autem quod in lege nec secundum verba, nec secundum mentem, adeoque nullo modo comprehensum, non est præceptum: Ergò &c. Dixi autem, in ordine ad obligationes pariendas; At verò in ordine ad facultatem agendi, liberationem seu exceptionem à legis obligatione, praesertim sine præiudicio alterius, extensio talis ob rationis identitatem in omni foro fieri potest. Sic dicunt DD. communiter, quòd exceptio adiecta legi non ita confirmet legem in aliis casibus, quò minus exceptio ad alium casum ob rationis omni-

modam similitudinem extēdi queat, argum. cit. c. cum dilecta, Abb. in c. cum omnes n. 7. hoc tit.

Quæret aliquis, Quà occasione, aut proposito huius c. doctrina à Gregorio IX. hic posita fuerit? Arbitror, eo consilio, vt ostenderet Papa, abolitā lege veteri, vnā cum Sacerdotio Araonico, amplectendam nunc, seruandamq; esse legem Christi, summi à Deo Patre constituti Sacerdotis, ac legislatoris: Qui etiam in Sacerdotio, cum potestate leges interpretandi, quin & condendi, ac præcipiendi, visibilem in terris Vicarium constituit S. Petrum Apostolum, cap. 16. Matth. v. 16. & seqq. Intentio itaque Pontificis fuit, commendandi fidelibus, vt tum interpretationes, tum noua decreta à Rom. Apostolica Sede profecta, reuerenter suscipiant & obferuent.

CAPITVLVM IV.

Nam concupiscentiam.

SUMMARIUM.

1. *Leges humana obligant sub peccato, nisi sint merè pœnales.*
2. *Quarundam Religionum regula (quatenus non versantur circa obseruantiam votorum) per se sub peccato non obligant, vt Dominicanorum, & Societatis IESV; neque aliarum Religionum, vt Minorum de Obseruantia regula quoad omnia in iis contenta sunt de præcepto.*
3. *Quenam autem obligent, vel non, colligi debet ex materia, fine, & verbis regule, ex Maiorum traditione, consuetudine, & piorum hominum sensu & persuasione.*

Aceptum est istud c. ex Gl. ordinaria Apist. ad Roman. super ea verba vers. 7. *Concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, Non concupisces.* Intentio autem Gregor. IX. Pontificis est, vniuersim ostendere, leges bonas, atque vtilis hominibus esse. Nam id bonum est, quo prohibetur malum: lege au-

tem prohibetur malum; Imò omnia mala legibus vetantur. Id verò inde probatur: Si enim lex prohibet originem, ac veluti radicem omnis mali, sequitur quòd prohibeat omne malum: Atqui lex prohibet concupiscentiam, seu cupiditatem, quæ origo est ac veluti radix omnis mali, testante Apostolo ep. 1. ad Timoth. c. 6. v. 10. *Radix enim omnium malorum est cupiditas.*

Disputant hinc Canonistæ, utrùm leges humanæ obligent sub peccato? Respon. est affirmatiua, cum S. Th. 1. 2. q. 96. a. 4. & constat ex definitione legis, quam tradidi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 14. Quòd sit *recta ratio agendorum, à publica potestate Communitati denunciata, cum voluntate eam perpetuò obligandi.* Ex quo ita argumentari licet: Omnis propriè dicta lex iustum ac rationabile quoddam magistratûs præceptum est, Communitati, seu multitudini hominum subiectorum, datum: Præceptum autem quodlibet magistratûs, si iustum est, in conscientia obligat subditos ad obediendum, teste S. Paulo Apostolo ad Rom. c. 13. v. 1. & seqq. Ergo &c. Exinde colligitur, quòd regulæ & ordinationes quarundam Religionum per se non obligantes sub peccato, non sunt propriè leges, sed monita quædam: Habent tamen similitudinem quandam legum; partim quia ab habentibus publicam potestatem, propter publicum bonum, ad subditos latæ sunt; partim quia & ipsæ plerumque continent obligationem aliquam, videl. pœnæ acceptandæ, si earum transgressoribus per Superioris præceptum imponantur. Cuiusmodi leges merè pœnales, id est, non sub culpa, sed ad pœnam duntaxat, si Superioris præcepto imponatur, sustinendam, multas etiam in ciuili Repub. esse, negari nò potest. Quænam autem eæ sint, ex materia, fine, modo ferendi, aliisque circumstantiis cognosci posse, dixi Theol. mor. lib. 1. tr. 4. cap. 15.

Dixi autem supra: *Quarundam Religionum regulas* (quatenus eæ non circa votorum obseruationem versantur) per se nò obligare sub peccato, v. g. Dominicanorû, Societatis nostræ. Sed neque in aliis Religionibus, v. g. Minorum de Obseruantia, omnia

quæ in regula continentur, sub culpæ reatæ præcepta esse, tradidit Eman. Rodriq. regular. qq. q. 50. a. 1. Abbas hinc n. 2. & 3. Quare, quænam regulæ earundem Religionum sub peccato, mortali aut veniali obligent, & quæ non ita obligent, partim ex materia, fine, & verbis regulæ colligi debet; partim ex Maiorum traditione, consuetudine, & piorum hominum sensu ac persuasione. Vide etiam quæ docui Theol. mor. lib. 4. tr. 5. cap. 9.

CAPITVLVM V.

Ne innitaris.

SUMMARIUM.

Sacri canones à Patribus accepti, relicto proprio sensu, obseruari debent.

Sumptum est hoc c. ex Gl. ordinaria cap. 3. Prouerb. quæ explicans verba Salomonis cit. cap. v. 5. *Ne innitaris prudentia tua, subiecit; Prudentia sue innititur, qui eam quæ sibi agenda, vel dicenda, videntur, Patrum decretis preponit.* Hæc autem id eò à Gregorio IX. Pontifice allata sunt, vt iterum commendaret sacrorum canonum statuta, quæ à Patribus per Ecclesiæ traditione accepta, posthabito proprio sensu, Christianis omnibus obseruanda sunt, iuxta eam quæ supra dixi cap. 1. hoc tit.

CAPITVLVM VI.

Cum omnes.

PARAPHRASIS.

Canonici Ecclesiæ Trecentis statutum fecerunt, vt ipsi quidem, sicuti hæctenus in ecclesia illa consuetudo obtinuit, redditus percipiant etiam in absentia, siue nò residentes: at verò deinceps qui instituerentur Canonici, redditus non acciperent, nisi residerent. Statuerunt etiã, vt vineæ, quæ hæctenus singulis Canonicorum præbendis annexæ erant, suis quidem, dum viuerent, annexæ manerent, sin autem vitâ decederent, vineæ ad Successoras, seu nouos Canonicos non transfirent, sed earum redditus inter Canonicos omnes diuiderentur.

Vtrum